

Twee bijzondere memorialen te Gent

De beide wereldoorlogen zijn mij met de paplepel ingegoten. Ontelbare keren vertelde mijn grootmoeder het verhaal van haar broer Felix die op de vlucht voor de oprukkende Duitse troepen alsnog door het Belgische leger werd ingelijfd:

“In die tijd bestonden nog geen paspoorten. Felix was struis gebouwd. Op de trein zat een officier van het leger. Hij geloofde niet dat mijn broer geen zestien jaar was.”

Volgens de verhalen van mijn grootmoeder moest mijn nonkel Felix 's nachts alleen de wacht optrekken aan de IJzer. Daar heeft hij 'de vallende ziekte' opgedaan.

Als weerstander-oorlogsvrijwilliger was mijn vader Raoul De Vos actief in de vereniging voor oud-strijders. Ik herinner mij vooral de feesten. Het sinterklaasfeest en 11 november natuurlijk:

“In de winter waren er de Feesten van de Oud-strijders. Dan trokken wij naar een café verder op de steenweg, waarachter zich een langgerekte feestzaal bevond. Het café was rokerig. Achteraan stond een grote biljart. Tegen de muur hingen lijsten met voetbalploegen en de uitslagen die ze hadden behaald: La Louvière, Beringen en Winterslag, Seraing.

Ik dronk er voor het eerst uit een flesje Coca-Cola. Het drankje was, net zoals ik het in het Melkhuis op een geëmailleerde plaat had gezien, ijskoud en smaakte tegelijk bitter en zoet.” (1)

Als lid van A.R.A.G. of de Gentse atletiekvereniging La Gantoise deden wij elk jaar mee met de Fakkeltocht. In onze lichtblauwe training brachten wij lopend een walmen-de fakkel over van de ene gedenkplaat naar de andere. We hielden ondermeer halt bij het Oord der Gefusilleerden aan de Offerlaan. Het slot werd gevormd door klaroen-geschal bij het gedenkteken aan het clubhuis van de roeivereniging K.R.S.G. Daar werden door enkele roeiers de blauw-witte roeispanen schuin gehouden ten teken van rouw.

Nochtans hield ik niet zo van die gedenktekens. Ik vond ze heroïsch, bombastisch, onwerkelijk. Ze deden me denken aan de 'Beelden van de Dood'. De levensgrote grafmonumenten die op mij als jongen bij het jaarlijkse bezoek samen met mijn grootmoeder aan de familie op het kerkhof aan de Brugse Poort, zo'n grote indruk hadden gemaakt.

Aan de ingang van het Jules Otten stadion in Gentbrugge, waar wij onze atletiektrainingen afwerkten stond een reuzegrote menhir, genaamd De Steen. Tot vandaag worden elk jaar op 11 november om 11 uur aan De Steen de slachtoffers van de beide wereldoorlogen, leden van 'de Gantoise', herdacht.

De Steen is bijzonder. Omwille van zijn vorm natuurlijk. Een menhir met daarop in grote letters: *Souvenir*. De uitdrukking van een cultuurverbondenheid met de zegerijke Fransen? De namen van de gesneuvelden zijn wat onhandig aangebracht. In gouden letters. Piers de Raveschoot Alfred naast Verstraeten Leon of Walker James.

Aan de Dendermondsesteenweg, een beetje weggestoken aan de ingang van een shopping-center, zag ik enkele jaren geleden voor het eerst een gedenkteken van de hand van Geo Verbanck (1881-1961). Sindsdien liet het mij niet meer los. Ook de oorlogsmonumenten in de Sint-Niklaasstraat (samen met Albert Van Kuyck) en de Eendrachtstraat (1922, architect Jules Van Den Hende) zijn door Geo Verbanck gebeeldhouwd. Indrukwekkend monumentaal, herinnerend aan de art nouveau.

Hoe anders is het memoriaal aan de Dendermondsesteenweg! Eenvoudig. Gestileerd. Lezend als een stripverhaal. Beklijvend. Het gedenkteken is gedateerd 1948. (2)

Wat de levensvisie en de stijl betreft sluiten de gebeeldhouwde figuren echter helemaal aan bij het interbellum.